

ԽԱՆԻԿԱԿ

ՅԻՄՈՅՅՈՒ
ՇՈՑՊՈՒՄՅՅ

Գինն է 10 կ. Գառառներում 12 կ. 1911, Շաբաթ, ՅՈՒԼԻՍԻ 30-ին. Թիֆլիս. №31
Դ Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը Պ Ա Ր Ս Կ Ա Ս Տ Ա Ն Ո Ի Մ

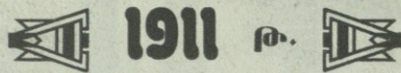
(Ներքինին ներս վազելով)

(Մանուկ շահը իբր օրհրդ անց է կացնում հարեմում)

ՈՒՏ Շ. ԿԵԼԻՍՈՎԱ
Լրագրորդ

-- Ձերդ կայսերական մեծութիւն ԴԱԴԱՇԻ գալիս է. խելօր կաց.
-- Վա՛, դո՛րժ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿԻՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ԽԱՐԱՔԱՄԱՆ»

Բ Ա Ճ Ն Ե Գ Ի Ն Ն Է

Տարեկան	5 ռ.
Կլս տարին	3 »
Երեք ամիսը	1 » 50 կ.
Ամիսը	— 50 »
Թիֆլիսում տարեկան	4 » —

VI Տարի

ՄԱՐԿԱԿԱ

VI Տարի

Երգիծաբանական-սատիրական պատկերազարդ շաբաթաթերթի

ԼՈՅՍ Է ՏԵՄՆՈՒՄ ԱՄԵՆ ՇԱՐԱԹ ԱՆԽԱՓԱՆ

Պաշտօնական օրգան պետական, ազգային, հասարակական և օտարազգի բոլոր մեծ և փոքր, յայտնի և անյայտ, պիտանի և անպիտան, փրկիչ և զլիկիչ, անկեղծ և կեղծաչոր գործիչ-կորզիչներին և խայտառակիչներին:

Անհրաժեշտ բերք բոլոր բնագծիցների համար

«ԽԱՐԱՔԱՄԱՆ» շաբաթիկն ծիծաղեցնում է, շաբաթիկն էլ ցաւեցնում, բայց ոչ ոքի հետ ոչ բարեկամ է և ոչ թշնամի: Խմբագրին կարելի է տեսնել, երբ քեֆիկը ուզի: Հասցէն՝ Тифлисть Музейный пер., редакция „ХАТАБАЛА“.

Արտասահմանից՝ Tiflis Caucas Redaction «Khatabala»

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Աստ. Երիցեան

Մեր թերթի բաժանորդներին «Սուրհանդակ» ամենօրեայ թերթը ուղարկում ենք պակաս վճարով:

100 տարով բաժանորդագրել ցանկացողին 75% զեղչ:

Ձրի կարդացողներին պետք է նկարենք գլխի վայր:

«ԽԱՐԱՔԱՄԱՆ» ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1911 ՅՈՒԼԻՍ 31 օր

30

Суббота ՀԱՐԱԹ Ծաղաօտ Լուսնի 18

31 (կիր.) Տօն դալարաց ամենայնից, որք ասելի ի միով հարւածաւ և սպիտակ աբասիի էշ-խէմէն բազում երիտասարդաց հայոց շունչ ու հոգի տան, դերասան կարգին և այսպիսով գեղարվեստի տաճարն հայոց բարգաւաճեն:

Օգոստ. 1 (բ. շ.) Երազս ամենայն, որ տեսանիցեն ի մէջ դայամ գիշերի, ի բարին կատարեսցի: Այսպէս կ'իջ մեղօկաւ գանձս տեսանիցես, պարկապուկ առեալ գնայ ի ճանպարհ:

2 (գ. շ.) Յիշատակ մեռելոց Ուսուցչական Միութեան ժամանակաւոր բերքօք, որ որպէս կարդամք ի մէջ զաղէթաց, զալալանաց մի-մի մանէթ առեալ, ամառայ ընթացքում վասն չորից (չորացած մի կարծէք) ուսուցչաց պաշտօն գրտեալ է:

3 (դ. շ.) Չայսօր ի մէջ լրագրաց 12 յօդուածս երևեսցի վասն սրբազան Օրմանեանի և «Օրմանեան» բառն ազգասերքն հայոց յընթացս միոյ ժամու. 25 անգամ հոլովեսցին: Սակայն զինչ և անիցեն 2x2=4-ի:

4 (ե. շ.) Ի մէջ օրաց մեր ինդրն տպել հետեւալ ստատիստիքան: Եճրեկայ ոտւերէն ձրի ներկայացմանն եկեալ էին 125 հայ, 8 վրացի, 7 ուսու և 3 թուրք: Եւ զիս համարձակին ասել, թէ հայ մարդն գեղարվեստի տաճարն ոչ սիրէ:

5 (ուրբ.) Չայս փշրք ի վերայ բեմին Հաւարարու խաղայցեն «Փթած սահմանադրութիւնն Պարսկաստանի» կ'օմեկիս 3 արարւածաւ, կ'ամ «Մարազիանն» էրս-Շահի շէրում» պատմական դրամա 6 գործող:

Ատողագէտ—տօմարագէտ և օրացոյցագէտ Փարեմուկ

ՅՈՒՔԵՐԻ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԵԹՂԿՈՍԱԿԱՆ ՀՐԹՅԵՐՈՒ ՎՐԷՆ

Շուքերն էլ իրէնց զօրութիւնն ին ունեցի կաթղկոսական խնթրներու վրէն: Մէ-մէ ջէր շուքերը ուրիշ բաներու վրէն էլ ին զօրութիւն ունենում:

Այ շուքերը վուր նընգնում է՝ միւրքեր հասնում ին, խտտերը էրուում է, շատ ջէր լաւ-լաւ բանիրն էլ փթում ին:

Շուքերը խանդիսխան մտքերու վրէն էլ ին զօրութիւն անում:

Էտու համա էլ մարթիք Կօջոր ին գնում:

Ափրակներու համա ասում ին է «Կօջոր է», կօսէ:

Չունքի սրանք շուքին չին դիմանում, էդու համա էլ վիր վիր ին գնում:

Ու Տէրը փրկէ ազատէ, թէ օքմիրին շուքը զօր տայ՝ քաղքում ան թեհրանում:

Կաթղկոսական խնթրներու վրէն փիքը անելիս խօ—էլ պրծնում չկայ:

Կօջոր է կօջոր: Պրօֆեսուրը դոխտոր Բագրիլի անումը իմացել էք:

Իմացած կուէք: Աբա խիղճը, շուքեմէն հետտի է բռնել, ու կօջոր-կօջոր է դառի, վուր հիմի «Մշակի» մէջ արթուրմաներ է խաղում, թռչկոտում:

Խանդիսխան ուրիշ թաւուր խասիա-

թի վրայ էլ է ընկնում:

Ասինք կաթղկոսական խնդիրներն էլ պակաս շարոտ ու դաւիդարաբոտ չին: Իմ սակութար աչքերով տեսիլ իմ, թէ ինչպէս կաթղկոսական խնթրբներու համա, մեր խալխի միջի ապրողներն էլ խանդիսխան ափրակացիլ ին, համա, մեռնիմ էլի սուփ էջմիաճնի զօրութիւնն—վիրջը խիլքի ին էկի:

Չօրութիւնը ուրիշ է:

Այ հիմի պրօֆեսուրը դոխտուր Բագրիլ:

Վա, համա կօջոր է:

Էտինք էլ պետք էլ էք:

Մէ խիղճ մարթը, վուր կաթղկոսական խնթրով փիքը անէ շուտ շուտ, Օքրդանա ան Ֆունիկուլօր պիտի լիէք:

Պրօֆեսուրները ի հարգէ վուր, Կօջորից էլ դէն պիտի գնան:

«Մշակումը» էդ պրօֆեսուրը դոխտուր Բագրիլը գրել է, թէ՛ «մենք պտինք գիդենայ թէ կաթղկոս ով կանայ լիլ, կօսէ. կանայ ամեն մարթ կաթղկոս դաւնայ»:

Վէ. էտտի մտիկ, էտ էլ չի իմացիլ լօթին է:

«Թուրքը ան հային վուր հայութիւն ընթուրին, կանան կաթղկոս շոգւրն, կօսէ»:

Տիէ: Իմ խիլքով կուլի:

Միր սուփ Գրիքոր Լուսաւորիչը հայ

խճ հայ չէր. հասա լաւ կաթղկոս էր:

Ձէր Մակար լուսահոքի կաթղկոսի համա էլ ասում էին, թէ նա էլ կօսէ, քրթի սեռունդ է, կօսէ, միթո՞ւ թէ մամա-պապան քուրթ թէ եղղի է էլի. ու տեհանք, վունց խիլքով արուռով կաթղկոս էր. բաս չէ ու... մեղայ Աստձու, բերնիս ինչեր է գալիս:

Իս էն իմ ասում, վուր կարելի է ըլի, ինչի չպիտի ըլի:

Հիմի Բագիրը, վուր թրքանայ, մօլութին չի կանայ անի:

Մարթը պրօֆեսուրութիւն անում է գորտուրութիւնն էլ հիզը, «Մշակին» էլ խաղցնում է, յիմար բանիւր է տպել տալի—ու էտղւամ չի կանայ ըլի՞ վուր մօլա էլա դառնայ:

«20 տարեկանէմէն (Չհել) մինչ-կլի 120 տարեկան (պառաւ) կանանք ընդրի՞, կօսէ»:

Ա՛յ վուր ասի աֆրակ—մեղայ Աստձու, կօջոր:

Ձէր հետտի շուքիր չին նընգի, վունց վուր գագրանիցումը ու Պիտրբուխումը նընգի է, Չէր բանը էսթաւուր է, վուր խանդիսխան հովեր էլ է անում ու պրոֆեսուրը, հեղն էլ «Մշակի» խմբագիրները 20 տարեմէն մինչկլի 120 տարեկանի վրէն ին խօսում—վուր շուքիրը գան, խօմ, վայն է էկի ու տարի:

Ով գիդա իրիք տարեկանի վրէն էլ խօսք գցին:

Շուքիր է:
Ամեն բան ըլում է:

Շուքիմէն՝ իս, իփ վուր նեղում իմ սարգափն, իմ մանում—նամի ճիէք (խոնաւաճիճու) իմ բռնում:

Շուքի ժուգ Գալանթարը սարիւրն է փախչում, Օխանիզ թումանովը Լօռի ճիով թռչկոտում է, շուքի գօրութի-նիցը Ատրպետը քաղքում է մնում, Մահմէդ Ալին Օղեսիցը թեհրան է փախչում. բաս շուքի գօրութիւնը Բագիրին էդդամ չէր կանայ խօսցնի:

«Համա, թուրքը ան պարսիկը վուր հայանան կանան կաթղկոս ըլի՞, կօսէ»:

Կօջորը պտէր Տէր Մեսրովը Մելի-եանցին հարցնէր, ու իմ ազըր կի էն է, —վուր կանան:

Մինք էդ բանիւրը կանանք:

Հիմի ով գիդա, ով է փոնչի թրքե-րէմէն ան ձմեռուկ ծախող պարսիկնե-րկմէն հայացի—ու լօթին գուզի, վուր կաթղկոսական թեկնածու անի:

Իս վուր տեհում իմ, միւր կաթղկոսա-կան նընդրութիւնները ու շուքիրը, վունց վուր վերնն էլ ասի, մի տեսակ գօրու-թին ունին մարդկերանց վրէն—ու աս-կի գուրձիչներու վրէն ուփրօ.

Կօջոր էն. է կօջոր...

Խաթարալա ամենայն հատց
Գառպար աղա Կալասուզով

ՇՅՂԻ «ՆԵՏՆԻՄ»-ՆԵՐԻՑ

Ես պոկեցի ըլիւր դիմակներ
Յուղաների դէմքերից,—
Եւ լարեցին որոգայթներ
Իմ դէմ ամեն կողմերից:

Ինձ թունաւոր օճի լեզով
Բամբասեցին չար մարդիկ,—
Եւ ելայ ես արդար խրդով...
Յոցա ջանքեր դարձան չիք...:

Ճըշմարտութեան յաղթանակին
Ոչինչ եղաւ խոչընդոտ,—
Յենգ թըշնամեաց ողջ բանակին
Բաժին մընաց սեւ ամօթ...:

Ու վաստակած՝ եկայ ամրոց,
Ապտաժին կառուցած,
Ուր մեր ձեռքով Յդէմ-ժաղկոց
Քեզ հետ էինք մենք տընկած...:

Ցած դըրի իմ գէնք ու զըրահ,
Իջայ ծաղկոց՝ քեզ գըրկել...
Ո՛րքան ուրախ, որքա՛ն վատահ...
Բայց... դու չեկար հանդիպել...
Սեան-Յախօի

ՀՐԱԽԷՐ ԳՆՐՆԱՆ

Ե՛կ, ո՛վ գարուն—
Սիրագորով,
Ե՛կ գարդարուն
Սար ու ձորով.
Լըցի՛ր երկիր
Հատիկներով,
Կանաչ-կարմիր
Ծակիկներով.
Դաշտ ու հովիտ—
Ձեփիտներով,
Ականակիտ
Աղբիւրներով,
Նորաբողբջ
Ծաղիկներով.
Քաղցրխոխջ
Վըտակներով,
Մանկանքման
Գառնուկներով
Եւ ծըլլւան
Ճընճղուկներով:

Քաղցրի՛կ գարուն,
Ե՛կ հաւէրով,

Նախշուն, սիրուն
Կարաներով,
Գեղածիծաղ արեւներով
Եւ կենսաշաղ
Անձրեւներով
Ծով ու ցամաք
Լըցի՛ր կեանքով,
Գիւղ ու քաղաք—
Աշխատանքով,
Մոլ-անդամատան—
Առատ ցանքով,
Շէն ու ասան—
Արդար ջանքով:

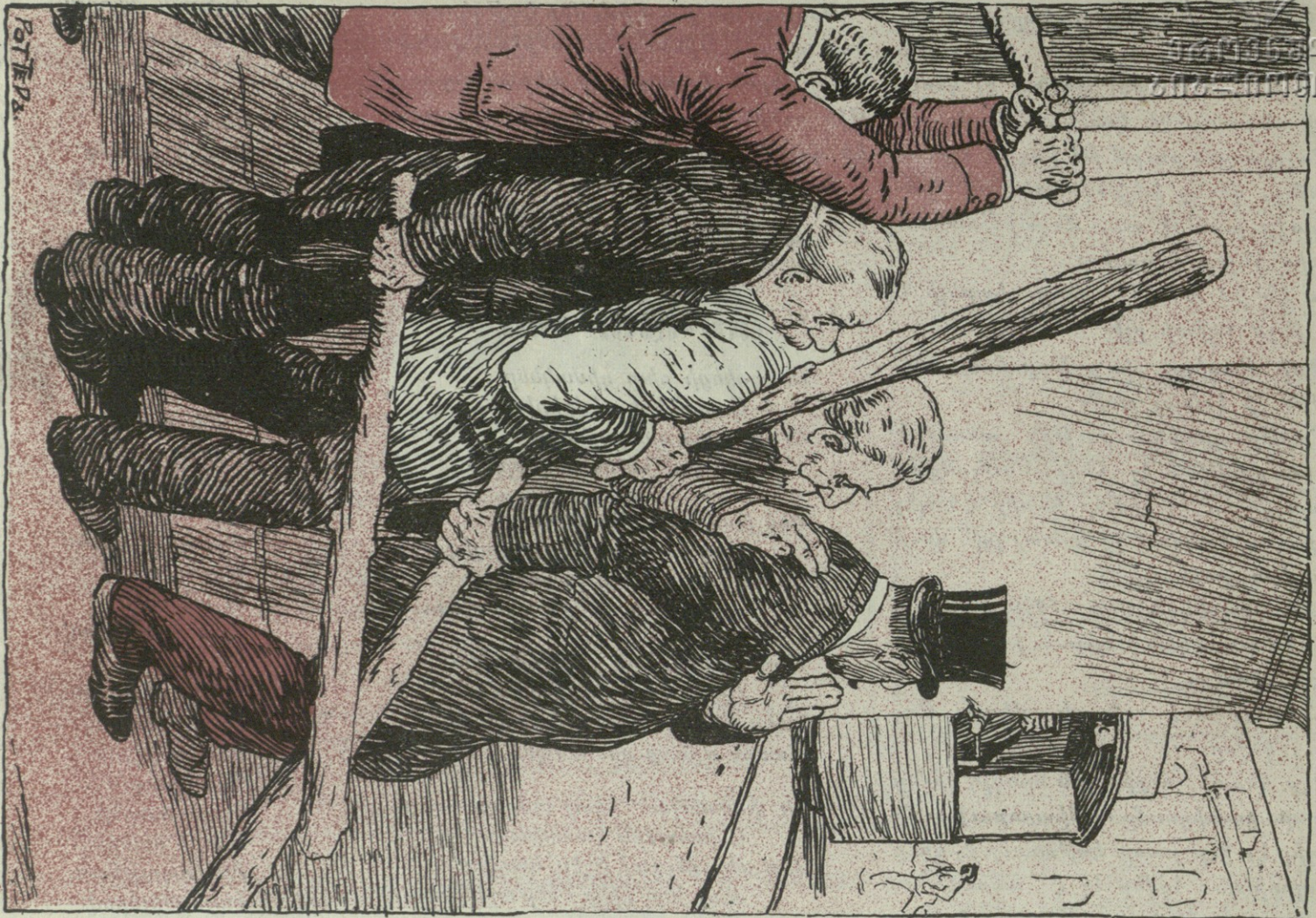
Ե՛կ լուսամիտ
Խորհուրդներով,
Ազատամիտ
Նոր մըտքերով.
Բարձր ու վըսեմ
Գաղափարով
Եւ աննըսեմ
Վառ դամբարով:

Ե՛կ, ո՛վ գարուն,
Նորոգ կազմով,—
Առանց արին
Պատերազմով,
Դատաստանի
Մեղմ՝ ձեւերով.
Խաղաղութեան
Լայն թեւերով.
Անքիճ, արդար,
Սուրբ օրէնքով
Եւ հաւասար
Իրաւունքով:
Բե՛ր վիճակի
Թեթեւութիւն,
Խօսքի, խրդի—
Ազատութիւն,
Ժամ ու վանքի—
Պահպանութիւն,
Ճընշած կեանքի—
Լուրջ դիրքութիւն,
Ողջ աշխարհին—
Սէր, միութիւն,
Թուրք ու հային—
Նղբայրութիւն:

Ե՛կ անուշիկ,
Պերճ մախտով,
Կարմրամըշիկ
Մանչ ու կուսով.
Նորանց պահի՛ր
Ամուր յուսով,
Լուսաւորի՛ր
Ուսման լուսով.

Լիլիպուօի

—Առա... երբ, քաղաքային կառուցման փուլ չկայ—հարկաւոր է նշանց կամ սուղանիլ և կամ...

—Սուրբի, լսի՛ր ի՜նչ—այսօր ես կեղին անգամ
 պիշակից գրգռեմ և՛ ժողովրդի մի փոշիլ քառայ
 կընէ այդպէս շարժանովս, ես կարող եմ մի լաւ ձա-
 գի պարիկ գնել սուր մայր...
 —Ինչ ի՜նչ ես անում—մէքէ յարմար է գտնա-
 րանալու ժողովրդի պարիկ գործածելը!

ՊՈՆԱՍԵ ՏԵՐԵԻՆԵՐ

1. Խառնուրդ.

Մա.—Աստուած իմ, սրբան քաղցր է... համբոյր քաղելը:

Մէ.—Աստուած իմ, սրբան դառն է... դա կարող է էժան չնստել:

Մա.—Յարգելի օրիորդ, դառն ու քաղցրը—խիստ գուրեհկան խառնուրդ է:

2. Նախազգուսացում.

Խոսքերը.—Խնդրեմ չլիչացնէք իմ նոր ծարայողունուն: Նախկինը—ամբողջ կէս ապրի գրասենեակիս մատենան էր պահում, իսկ այժմ իմ ծանօթ գործարանատիրոջը քթից բռնած ման է անում...

Քարտուղարը.—Մի անհանգստացէք... ես չափ կարճ քիթ ունեմ:

3. Հնարանդ աղջիկը

Մայրը.—Աստղիկ, սրանից երկու թէ երեք օր պառչ, քեզ տեսել են մի ինչ-որ պարոնի հետ փողոցով գնալիս:

Աղջիկը.—Այո՛, մայրիկ, ճիշտ է: Դու ինձ շարունակ պատմ էիր, որ ջանիւ աղջկայ համար ամօթ է գիշեր փամանակ փողոցում մենակ մանդալը:

4. Հեզման.

—Դու ինչ ես կարծում, ես նրան դուր կըզամ:

—Ի հարկէ: Չէ որ սէրը կոյր է:

5. Հերոսութիւն.

Մէ.—Մեր այս պրոպագանդիստները տղամարդիկ, առաջաւան պէս, դէպի կանայք տածած սիրոյ համար այլևս հերոսութիւններ չեն անում:

Մա.—Հապա տղամարդը որ ամուսնանում է, դա ինչ պակաս հերոսութիւն է:

6. Սիրոյ մասին.

Օ Սիրելի հարկաւոր է այնքան անգամ, որքան սիրոն է թելադրում:

Օ Սէրը՝ որպէս երջանկութիւն—շատ թանկ է ձեռք բերւում:

Օ Սիրոյ գործերում ամենայն մի պայմանագիր՝ նրա քանդելու միտքն է ծնեցնում:

Օ Բոլոր նրանք, ովքեր շատ են խօսում սիրոյ մասին, սէրը միայն լիզել վրայ ունեն:

Օ Սէրը, ասում են, հրաշքներ է գործում. այն, բայց շատ յաճախ էլ—յիմարութիւններ:

Օ Սրտի մէջ սէրը՝ սովորականապէս՝ երևան է գալիս ուղեղին ամպեր պատելուց յետոյ միայն:

Համայնացրեց՝

Նզրպ ծայրայնի վարդապետ

ՊՈՆԱՍԵ ՏԵՐԵԻՆԵՐ

ՅԱՐԳԵԼԻ ԵՂԲԱՅՐ!

Ստանալով ձեր ուղարկած նամակը, պարտք եմ համարում շուտ պատասխանելու. նախ՝ փողի մասին ոչ մի խօսք մի անիլ, քանի որ այժմ փողը Բալխանում սև աղւէս է դառել. երկրորդ՝ ստացածներս հազիւ մեզ է բաւականանում, երրորդ գուցէ կասէք—«բա նագրա՞ղը, միթէ չի կարելի գոնէ նագրաղից մի մաս հասցնել մեզ». հաւատա նագրաղն այնքան ստացանք, որ քան ծախսել էինք, նագրաղի յոյսով «մագրիչ»-ի Շատերը ի հաշիւ նագրաղի պարտք են արել և կնանոց «դաշա» զրկել, այժմ ստացածները հազիւ պարտքի տոկոսին կըբաւականանայ. թոււ է ինձ, որ դաշայում եղողները կըմնան մինչև միւս տարւայ նագրաղը: Ինչպէս ձեզ յայտնի է, մենք մի տարօրինակ «խտրաթ» ունենք, երբ որ իրանց ցանկութեամբ նագրաղ էին տալիս մենք չեմ-չեմ էինք անում և սկզբըրուքով հակառակ կանգնում, այժմ երբ որ իրանց ցանկութեամբ նագրաղ էին տալիս մենք չեմ-չեմ չէինք անում և սկզբունքով հակառակ կանգնում, այժմ, երբ չեն տալիս, սաստիկ խռովում ենք ու սկզբունք պսած խօսքը իսպառ մտքից հանում և եթէ հնար ունենանք պահանջ կըդնենք, բայց բարեբախտաբար թէ դժբախտաբար պահանջ խօսքը վերացել է Բալխանուց, ինչպէս միութիւնը մեր մէջ, առանց որի ոչ թէ պահանջը, այլ և խնդիրը անհետևանք կը մնայ. ճի պոչը կարճ կապելու համար անցնում եմ նամակիդ երկրորդ կէտին. գրում ես.—«Մենք յոյս ունէինք, որ այս ամսին կըզատ. նշանածդ մեղք է, խեղճի աչքերը ճամբիդ մաշեցին. եթէ չես գալու գրիր նախօրով զրկեմ և այլն»: Յարգելի եղբայր. եթէ այս տողերը մի այլ կողմնակի մարդ գրեր, ես անշուշտ կասէի, որ դրանով ուղեցել է ինձ և իմ անմամնիս ծաղրած լինի, բայց որովհետև գրողը դուք էք, այդպիսի ենթադրութիւն ոչ մի իրաւունք չունեմ անելու, ուստի դնում եմ իմ համաձայնութիւնը. ներողութիւն անմամնձայնութիւնը. հետևեալ յարգելի պատճառներով:

1. Այն փոստին, որով դուք անուշիս նախօր էք արել, աւագակները կարծելով որ մի մեծ գանձ ես փոխադրում, յարձակում գործեցին, և ինչ, մեր անհամբերութեան պատճառով զոհ պիտի գնայ իմ կեանքի նեցուկը, յետոյ, եթէ ես ձիւնը տամ գըլխիս, կըհաւատան որ ես այդ դարդից եմ անում և ոչ թէ հովանալու համար:

2. Վերցնենք թէ անվտանգ հասաւ մինչի առաջին կայարանը. գիտէք ինչքան վրտանգների պիտի ենթարկւի իմ ետք մինչի վագոն մտնելը: Չնայած որ դուք գրել էք «осторожно», գիտցած կղէք որ դրանով աւելի վնասած էք ապահովութեան, քանի որ դրանով ծառայողների ինքնասիրութեանը կպել ես, իրանց պարտականու-

թիւնը յիշեցնելով. մէկ էլ չգիտցիր ինչ քան ճան սանդուղներից ցած, որովհետև ինչպէս քեզ «осторожно» ասելով, յետոյ, ով կերաշխաւորի, որ իմ սիրունիկ աղաւիկի տեղ չեմ ստանայ մի չալ ու կաղլիկ աղաւիկ:

3. Ենթադրենք մի բոպէ, թէ անվտանգ տեղ հասաւ մինչի մեր փոստատունը, կարծում ես թէ դրանով քանը վերջացան: Չէ եղբայր միամիտ մի լինիլ այդպէս կարծելու. լսիր ասեմ. դեռ փոստալիտներ երեք օր ման պիտի գայ, մինչև որ ինձ գտնի, քանի որ փոստի մօտն եմ ապրում, նրանք մօտը թողած, հեռուն են մտն գալիս: Վերջապէս ինչ գլուխը ցաւացնեմ, ստացայ պաւեստկան, հեիհե վագ եմ տալիս փոստը այն յոյսով, թէ մի բոպէից յետոյ սիրունիս մօտ կըլինի, բայց արի տես, որ այստեղ ևս անագին ջանջարներ կան, քանի որ դու գրել ես ..եանց, իսկ պատգորտիս մէջ դրագիրը վերջացրել է իր սիրած ոճով այսինքն ՕՅ-ով, դէհ արի էլը ցեխից հանի, ո՛հ, ինչ եմ ասում նշանածս նախօրից հանի: Ինչքան ասում եմ—նա իմն է ես, չեմ խաբում, կամենաք իրանից հարցրէք՝ նա ինձ է պատկանում,—իմ խօսքին չեն հաստում, դեռ ևս ասում են՝ հարբած է ինչ է էս մարդը. եաշիկի լինչին հարցնէք. ուրեմն նախօր կըմնայ այստեղ ամիսներով, մինչև որ յետ ստանաս. իսկ երբ ստանաս, արդէն իմ կեանքիս կէսը սովամահ եղած կըլինի. յետոյ, կս ինչ անեմ, կարծում ես թէ այստեղ Արասթումանի նման սառ ջրեր կան, որ ընկնեմ մէջը եթէ ոչ խեղդեմ, գոնէ հովանամ: Չէ եղբայր չլինի թէ այդպիսի սխալ քայլ անես, թող մնայ մինչև որ ես կըզամ. և եթէ չի համբերում, ինչպէս գրել ես, թող գնայ ուրիշին, ես ոչինչ չունեմ քանի, որ ես նրան այնքան եմ սիրում, որ եթէ մի այլի մօտ աւելի բախտաւոր կըզայ իրան, ասում եմ, ես ոչինչ չունեմ դրա դէմ. իմ նպատակս է նրան բախտաւորացնել, իսկ եթէ այդ բախտը նա կըգտնի առանց ինձ նեղութիւն տալու, դրանով ես միայն ուրախ կըլինեմ, այն էլ չափազանց:

Առայժմ այդքանը. ցգրութիւն: Մնամ քո փոքր եղբայր՝ Մոն-սի

ՄԱՐԴԻԿ ԵՆ...

Մարդիկ են ողջ՝
Հիանդ, առողջ,
Շուրջս, այստեղ,
Ամեն տեղ,
Մարդիկ անխոնջ,
Մարդիկ անկոչ,
Մարդիկ ցատքող
Եւ անշեղ:

Եւ մարդիկ են...
Ողջ ուտում են
Եւ շրջում են,
Եւ սպրում,
Օ՛ մարդիկ են,
Որ կուում են...
Եւ միմեանց
Թանգարում:

Եւ դիտում եմ...
Ես տեսնում եմ,
Եւ նանաչում
Այդ մարդկանց,
Ես հրճում եմ,
Եւ զղում եմ
Եւ անիծում
Միշտ նրանց:

Էհ, մարդիկ են...
Ես ստում եմ,

Եւ մերթ անցնում՝
Անտարքեր,
Բայց մարդիկ են...
Միշտ խղճում եմ
Եւ բարկանում
Անհամբեր:

ԽԵՆԲ

Հասցե բարեւագիրս ի քաղաքն Օրդուբաթ
իմ քօռիզան յաշկերտիս աղայ Ճլթեանին.

Փիսօ ջան.

«Խաթարայի» 29 նօմբերին մէջ գան-
գատ կէսիս, թէ դուն քովս յաշկերտ իս է-
ղիր. ես ալ քեզի շատ գէշ թիմարիբ իմ:
Շատ լաւ իմ էրիբ. յաչքդ իմ հանիբ, թի-
մարելով քեզի մարդ իմ շինիբ, մարդու
սրայ իմ խառնիբ, կտորս հացի տէր իմ է-
րիբ, տէյմօր Օրդուբաթ իմ հասցրիբ, ջրի
բոլ տեղն իմ դրկիր, հիմի ալ չիս ամչնայ.
յիրես ծեծանք կինիս, թէ ես քեզի ծեծիբ
իմ երոր քովս յաշկերտ էիբ: Հիմի Օրդու-
բաթու չրով վաւը կուտիս ու իմ ամակս
ջուրը լցնիս կը. հա:

Ա՛խ Փիսօ ջան. բայագեթցոց շօլի վէր
մէկ խայտառակութենը հէքաթ էնիմ: Ատ
ըսածդ հոգեբարձները հալօթով Ղարաբաղից
բերել էին մէ ուստաբաշիմ վարժապետնե-
րի հմար: Անունն էլ Փեփի, էլ ինչ Փեփի-
բաբելական կրակ, շօլի գլխուն պատիժ:

Յամեն օր կուի շորերը հարած, շատի թուղ-
թը ծոցը, դագինակը ձեռք. բողաղ մողաղը
արաղով, սպիրտով, գինով շու կուշալ նրան
կըմտնէր շօլ ու մահանայ բանս գտնէր
կը. ու կուի սարգէր կը: Ատոր կնիկն էլ
վարժուհի էր. հաւկիթ չէր ածէ. հմը տէյ-
մօր յիրիկուն դըսր հաւի դայդի կշկշար կը:
Ատոնց սիրով սավտով օրթաղ էր գառիբ
մէ յուրիշ վարժապետս: Խալիս օլանը աս
վարժապետին, չիմ գիտեր ինչի, կէկէլ
կանչէն կը:

Մէ թոփալ սատանամ ալ կար ասոնց
մէջը: Կէկէլը, յերկան յանկանջ Փեփին.
կշկշան հաւը, թոփալ սատանէն խօսք մէկ
էրին—շօլը խառնեցին, թան ու փոխինդ
շինին. էլ քննիչ, էլ թեմական տեսնէ, էլ
էրեանի յառաջնորդ, էլ հոգեբարձու, էլ
պրիստաւ, էլ գործակալ, էլ ժողովաւոր, էլ
քեթթակ, էլ քիւֆթուր, էլ յառաքիւթանել, էլ...
էլ, էլ, ես ինչ գիտեմ, հազար չեշիտ խայ-
տառակութեն թափաւ շօլի գլխուն: Արթը
հոգեբարձները սրով շօլի դուռը նստէին
կը, դարաուլ քաշէին կը, օր վարժապետնե-
րը յիբ թիմարեն: Եկզամիսի օրերը մօտե-
ցաւ թէ չէ, Կէկէլը, Փեփին, կշկշան հաւը
կիսատ թողին փախան: Կիւրեղ սրբազանը
էկաւ եկզամիսն էրից. վայնաչարի վերջաց-
րեց, շօլը փակեց ու գնաց: Աս պատմու-
թենը Շար-իսմայիլի հէքաթից ալ յերկան
է. լաւ է, ըսինք. «Ձէնը տակը, քարը վը-
րան, քանի խառնինք, գէշ նոտ գեղնի»:
Անտեղի աշղները շօլի վրան խաղ էին

Փ Ե Լ Ի Է Տ Օ Ն

Ն Ե Մ Ե Կ Ե Զ Ե Ի Ե Բ

ԻՆՔՆԱՍՊԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

(Կարևոր ձեռնարկ)

Ի պէտս բոլոր կեանքից ձանձրացած ու
աշխարհից խոռվ բօբողագների.

Մ թ Ե ր Ե ց

Ինքնասպանների ակումբի պատասաոր
նախագահ՝ Մ.

I

Ատելի աշխարհ, սոսկալի երկինք, խա-
ւարած արև... ձեզ իմ օրհասի այս պատու-
հաս ժամին հրաժեշտ չեմ տալիս... ես ա-
տոււմ եմ ամենքին, ատոււմ եմ նաև ինքս
ինձ...

Ահա ամուր փակում եմ ներսից սենեա-
կիս դռները ու բուռն խանդաղատանքով
երկրպագում եմ Սուլէմայի այս փոքրիկ
փաթեթին, որը շուտով կազատէ ինձ այս
դառն ապաշաւի մորմոքող բոպէներից...

Վասնելով իմ հայրական հարիւր հազար-
ների ամբողջ կայքն ու կարողութիւնը—
ապրելով Իտալիայի հրաշալի գրկում, Շվէյ-
ցարիայի ջինջ երկնքի տակ, Փարիզեան
կախարդ սալօններում, չքնաղ Ֆրիսաների
ծոցում... որպէս անկուշտ մի մաշող ցեց,
մի արիւնարբու տիգ, աւերելով կեանքի

համարեա ամբողջ գեղեցկութիւնը, ես
այժմ դատապարտւած եմ չգիտեմ որ չա-
րախնդաց զօրութեան վճռով վերահաս
քաղցին ու անարգանքին:

Շատ յիմարներ աղաղակում են թէ—
«...քրտնելով կարելի է վերածնել...»
Բայց միթէ ես կարող եմ քրտնել...

Տարօրինակ է ճշմարիտ. վաշխառու հօրս
գործարաններում տառապող հազարաւոր
բանուորների արիւն-քրտինքի գինը, որպէս
արդար ժառանգութիւն ի պառ կլանելով,
ես նորից վտիտ եմ, որպէս կմախք և նորից
իմ մէջ արիւն կամ քրտինքի մի հիւլէ չը-
կայ...

Ինչևիցէ. ես մեռնում եմ կատաղի նզով-
քը շուրթերիս, նզովք դէպի... դէպի ում...
չգիտեմ:

Մի ներքին ձայն ինձ պատուիրում է
կարծես աղօթել... բայց ինչ աղօթել, ում
աղօթել... և ինչպէս աղօթել... կամ երբ
եմ ես աղօթել... և վերջապէս ինչ է ա-
ղօթքը...

Է՛հ, սակայն, Սուլէմա՛, Սուլէմա՛ դու կարող
ես ինձ փրկել...

Փառք մահին:

II

Միրելի Սիւզան.

Միրելով ես ուզում էի աստուծացնել
քեզ ու հաւասարացնել ինձ... և դառն
յուսախաբուութիւնից յետոյ, հիմա մեռնում

եմ հիասթափութեան տխուր ողբերգը
շուրթերիս...

Ա՛խ, դու այնպէս սառն ես ու սիրելի...
թւում է թէ ցուրտ ու սառնամանիք է իմ
շուրջը, թէ լալիս է իմ ըմբոստ հոգին, թէ
իմ գոյութիւնը դեռ վաղէ աշխարհի համար
այս հացկատակ օրսկուրանտների մէջ...

Լաց կամ ժպտան... այդ միևնոյն է. վա-
ղուց է որ ես հեգնում եմ կանանց լացին
էլ... ծիծաղին էլ... աղօթք ու արցունքին
էլ...

Ախ բաւական է. արդեն այլևս անկարող
եմ ապրել այս հոգեխոշոշ պայմանների մէջ.

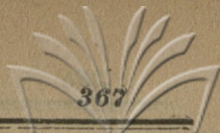
Այս բոպէիս անուշ—ոգեկից թերմօնները
առաջիս, որոնք կոնծում եմ քո աջ ոտքի
մաշիկով, վերջին հրաժեշտս եմ տալիս աշ-
խարհին...

Դէ բարև մնաս, սրտիս իշխանուհի. այ-
սուհետև մենք բաժանւած ենք գերեզմանով:
Խնդրում եմ ոչ ոքի չմեղադրել իմ մահ-
ւան համար:

III

Իմ ոսկեայ փխիկս.

Եթէ միայն ճիշտ է բիրելիական շաղակ-
րատանքը, եթէ միայն կայ մի այլ աշ-
խարհ—ուր մարդկային հոգիները երանա-
կան հեշտութեան մէջ, ծաղրում են երկ-
րային հիւանդոտ սէրն ու նանիբ տառա-
պանքը, եթէ միայն այդ սխօլիստիկ դօգ-
մաների մէջ կայ մի հիւլէ ճշմարտութիւն...
ես գնում եմ այնտեղ.

կապեր ու յամեն տեղ կանչէին կը: Ահա՛ն
ատ խաղը գրեմ, դրկիմ կը քեզի, օր դուն
ալ Օրդուբադու չիբը ուտիս ու ատ խաղը
կանչիս՝

Մ Ո Ւ Յ Ա Ն Ե Ա Չ

Կէկէլն ու Հոուզը դարերի ծէրին
Մենակ փսփսում են սարերի ծէրին.
Հողը մեր շփօլի խեղճ գլխուն բերին,
Սաղ աշխարհի մէջ խայտառակեցին:

Լաւ ծեծեցին յիրար վարժապետները,
Շփօլից փախցրին աշակերտները,
Գննութիւն սարքեցին, դատաստան նստան,
Ղալմաղալը հասաւ մինչև Հնդստան:

Սայտառակ գործեր սրանք արեցին.
Արգելած պտուղը սրանք կուլ աւին.
Աղմուկ ու կուր սրանք սարքեցին
Կարգ ու կանոն, օրէնք սրանք ջնջեցին:

Թող կորչին-կորին անգգամները,
Այդպիսի անպէտք ուսուցիչները,
Թող գնան, ջնջւին անամօթները,
Մեր շփօլի միջի խայտառակները:

Անամօթ Կէկէլ, կշկշան Հոուզ,
Մինչ քրք լիզէք դուք յիրար մուկթ,
Ձեր պիղծ երեսին թուք ու նախատինք,
Ձեր գլխին փլչի երկինք ու գետինք:

Գրեց Աշրղ Յովէս
Ղալայի Մարգար

Այլ ևս չեմ կարող տանել կեանքը, քանի
որ ես մի աւելորդ մարդ եմ համարում
ինձ:

Այժմ լի հոգեմաշ գիշեր է, շուրջս համը
ամայութեան մէջ շողում են դանդաղ գի-
շերային տպուղ ստեղծները, վառարանից
իր միօրինակ ճիշերն է արձակում ծղրիզը
ու ես գլխիչը ձեռքիս, պաղ ու պուշ հա-
յեացքս և ևեռած քո յուզող լուսանկարին,
չգիտեմ սյուն ինչ գրել... Ինձ թուում է թէ
քեզ մօտ եմ հիմա և ըստ ամենօրեայ սո-
վորութեան, ձեր դահլիճի գիգանտ ֆիկուսի
տակ ոտքերիդ մօտ նստած, ականջ եմ
դնում քո մեխանոյշ երգին մանգօլինայի
ներդաշնակութեամբ—

Մենք կրգնանք անուրջների
Հայրենիքը լոյս, ազատ...

Աղօթելով կրմոռանանք—
Մովթ արեցեալի անարգանք...

և արտասուում եմ, երկար արտասուում...
Ուզում եմ ամբողջ կարօտս ու սէրս
թափել այս թղթի վրայ ու քեզ ուղարկել,
բայց վախեցում եմ որ հատնէ ու սիրտս
դատարկւի իր քաղցր տանջանքից...

Ձէ որ ես ուզում եմ ինձ հետ անտի աշ-
խարհ տանել այդ քաղցր տանջանքից գէթ
մի մասնիկ—այդ մեռնող մարդու ամենա-
վերջին քմահաճոյքն է:

Բայց ինչու եմ ես մեռնում. չգիտեմ,
ինչպէս ե չգիտեմ, թէ ինչու եմ քեզ սի-

ՕՐ. ԱՐԵՎԵՆԱՉՆԻՆ

Մայրու նրման—համաշափ,
Ծապկու նրման ճրկուն ես.
Հայի նրման—թուլասիրտ,
Ձեչէնի պէս—աննկուն ես:

Եղնիկի պէս—թեթեւերթ,
Փրղի նրման—դանդաղ ես.
Գեհնի պէս—կրրակոտ,
Սաոցի նրման—խիստ պաղ ես:

Արեւի պէս—ծիծաղկոտ,
Ամպի նրման—լացող ես.
Տատրակի պէս—մըտերիմ,
Հաւի նրման—փոխող ես:

Օճի նրման—խորամանկ,
Աղանու պէս—անմեղ ես.
Քինայի պէս—դառնահամ,
Մեղրի նրման—համեղ ես:

Լուսնի նրման—լրուակեաց,
Ամպի նրման—գրող ես.
Սրնդիկի նման—դիրարլոյծ,
Մազնիտի պէս—կրպշող ես:

Գալունու պէս—դիրազայթ,
Շեղունու պէս—ժուժկալ ես.
Վրացու նրման—վրբիպող,
Պապի նրման—անսխալ ես:

Լերան նրման—հաստամոտ,
Աագի պէս—անթեթեմ,
Ախ, երնէ՛կ թէ իմանամ,
Աղջիկ, վերջը դու ո՞ւմն ես:
Լ.Իրիպուօի

ԿՆՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

—Աանդեակս, արդէն գարթեցիր...
Թոշնակս այսօր չգիտեմ ինչու շատ վաղ է
վեր կացել... Ե՛կ, վատիկս, քեզ համբու-
րեմ...

—Համբուրիր, կատիկս, համբուրիր: Իսկ
քո կինդ այսօր երազում գիտե՞ս ումը տե-
սաւ... Իր մուպսիկ-շնիկին: Ի՞նչ կուզես՝
թէյ թէ՞ կոֆէ:

—Մկնիկս, ես աւելի լաւ է մի ըմպա-
նակ օղի խմեմ և վրան էլ մի որեւէ աղի
բան ուտեմ:

—Ա՛յ թէ ինչ սազն ես եղել: Լաւ աղէս
էիր ձեռքում քեզ: Իրա համար գիշերս
ննջարանը ներս պրծար թամամ զայլի
պէս: Ասել է թէ քէֆ անելու էիր: Իսկ
դու, քամելէոնդ, կոկորդիլոսի արցունքներ
էիր թափում, թէ հայ աշխատեցի ու վայ
դադրեցի:

—Հապա էլ ինչու ես վրդովում, նիղու-
հաւիկս:

—Որովհետեւ դու օճ ես եղել: Ի՞նչ գի-
տես որ մենակ տխրում եմ, պնալու տեղ
չունեմ, որ ես վանդակակալած մի թոշնակ

ըում այսքան յամառ ու այսպէս յուսա-
հատ...

Ես թունաւորում եմ մկնդեղով (յիշում
եմ, շատ անգամ դու ինձ կոչում էիր «սի-
րելի մկնիկ») և այդպէս ես զոհում եմ քեզ
իմ կեանքի այգն ու առաւօտը, որպէս զի
լաւ անցնի քո կեանքի երեկոն:

Գրպանումս գանուղ ամենավերջին 38
կոպէկը բաժանիր հաշմանդամ մուրացիկ-
ներին և աղօթիր իմ հոգու խաղաղութեան
համար...

Յաւիտեան բարև մնաւ...

IV

«Տալիս, տուզ, կարօլ...» ահա իմ ամե-
նօրեայ ծամծամած «Հայր մեր»-ը: «Վիստ,
բակարա, ուսմա...» ահա իմ հաւատամքն
ու դաւանանքը:

Այդ չարագուշակ անոռնները որոնք մի
օր իմ սրբութիւնն ու հպարտութիւնն էին
կազմում, հիմա արդէն անխօս անկումս են
յուշում:

Կորաւ ամեն ինչ. քսակս լալիս է երեսիս
իր կլորիկ ու գնդուն ոսկիներից որբա-
ցած... Ա՛խ, ես այլևս երբէք տեղ չեմ բըռ-
նելու կապոյտ սեղանի շուրջը ոչ իբրև ոս-
կիայ էլ և ոչ էլ իբրև շուլլեր: Կորաւ ամեն
ինչ... խաղի ազարտի փոխարէն հիմա ինձ
քաշում է մի նոր, բայց անյայտ, մութ ու
մշուշապատ հանգստավայրի մի խուլ աղա-
ղակ:

Սակայն չէ որ ես ունիմ իմ մէջ դեռ ևս
լաւ մարդ լինելու շատ ու շատ ազնիւ հա-
կուսներ, ինչ պատահեց ուրեմն. երբ բըռ-
նեցի ես թղթացաւով և վերջապէս միթէ
ես արդէն անգոր եմ բուժել իմ այդ կո-
րծատարեր հիւանդութիւնը... միթէ ես
այնչափ ողորմելի ու թուլացկոտ դաստիա-
րակութիւն եմ ստացել, որ...

Այո, այո:

Ձէ որ երեկ էլ նոյն կերպ էի մտորում,
բայց այնուամենայնիւ գիշերը վաճառեցի
շորերս ու անկողինս՝ խաղալու գնացի և...
ի հարկէ տարեցի...

Այսօր ամբողջ օրը քաղցած եմ, կոպէկ
չունիմ, շոր չունեմ որպէսզի դուրս գնամ
տանից, սիրտ չունիմ... ոչինչ, ոչինչ չու-
նիմ, բացի մի բրաունինգից...

Ուրեմն ի՞նչ ելք է մնում ինձ այժմ.

Յերիկա.

Ահա քաշում եմ բռաունիքի շնիկը, մի
որոտ—և ես ազատութիւն ստանալով այս
սխալ կեանքից, կերթամ ապրելու խաղա-
ղութեան մէջ—այնտեղ, ուր չկայ ոչ թղթա-
խաղի ազարտ, ոչ մոլութիւն, ոչ կարմիր
սենեակներ, ոչ անհամբոյր կանայք, ոչ
նեխած շանսօնետկաներ, ոչ խեղճ սրտի
տարակուսանք...

— Է՛հ, բարև մնաք, իմ յոյսեր...

(Կըշարունակելի)

Մարիկ

եմ: Ամբողջ օրն ես տանն աշխատում եմ մեղի պէս...

—Ես էլ, ով իմ կրկու, աշխատում եմ եզան պէս:

—Լաւն այն է, լուէք: Գեղ ուզելով ես այնպէս էի կարծում, թէ երկուսս էլ կըլինենք անբաժան—Թումակների պէս, այն ինչ ինքդ անմեղ գառը ձեռնալով՝ իսկապէս չաղկալ ես եղել:

—Դէ, բանը որ այդտեղ հասաւ, կասեմ, որ դու ինձ համար ոչ թէ տխրակ ես, այլ կատարեալ ազրաւ:

—Հիպպոպատամ, այդ բանը ով ասէրչապէր, դու գոնէ չպիտի ասէիր: Սպիտակ արջ, օրանգուտանգ: Ո՛ւր էին իմ աչքերը, որ քեզ պէս կապիկին լանձնեցի իմ կեանքը: Բորենի, հոտած բորենի: Իսկ ամուսնացու եղած ժամանակ քեզ տրիւմ էիր ձեւացնում: Ո՛ւր մտքով կանցնէր, որ դա մի սովորական թրջւած հաւ է:

—Մո՛գ:

—Է՛ջ:

Թարգմ. Գ. Բ.

Տիկիեր.—Ես, օրիորդ, ձեզ ընդունում եմ, որպէս մանկապահ, մեր տան մէջ. ուստի աւելորդ չեմ համարում նախազգուշացնել, որ ձեր կողմից մի որ կէ գաղանի առաջարկութիւն ամուսնու՝ կարող է թիւրիմացութիւնների պատճառ դառնալ...

Օրիորդ.—Ողորմած եղէք, տիկին, ինչք էք խօսում... Ես մեծայոյս եմ, որ ձեր ամուսինը այնքան բարեկըլինի, որ թոյլ չի տալ ինձ իրանից առաջ ընկնեմ:

Տիկիեր(խոհարարուհուն).—Մարիամ, պտացիր քո հաշիւը և հեռացիր.—դու ամուսնուս հաճելի չես: Խոհ.—Տիրուհի, ես պատրաստ եմ ձեր ամուսնուն հաճոյանալու. միայն երկիւղ ունեմ, որ այն ժամանակ հաշիւ ստանալու հերթը ձեզ կըհասնի:

—Ա՛խ, ի՞նչ հողը տամ գլուխս, սիրելիքդը ամեն գիշեր երազումս հանգուցեալ ամուսնուս ատելի երեսն եմ տեսնում...

—Հա, երևի, ինքը քեզ չի տեսնում, թէ չէ ամենեւին չէր երևի:

Լիլիպուռի

ԵՐԿՈՒ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

(Սարդիից)

Ժամանակով երկու եղբայրներ են եղել. մէկը թագաւորի մօտ էր ծառայում, իսկ միւսը իր ձեռքերի վաստակովն էր ապրում:

Մի անգամ՝ հարուստ եղբայրն ասաց խեղճին.

—Ի՞նչու դու էլ թագաւորի մօտ ծառայութեան չես մտնում. դրանով կազատուէիր աշխատելու պատուհասից:

Այս բանին կղքայրը պատասխանեց.

—Հապա դու ի՞նչ չեսու աշխատում ճորտական ստորացումից ազատելու համար: Իմաստուններն ասել են, որ աւելի լաւ է մարդս իր աշխատանքով հանգիստ հաց ուտի, քան թէ ոսկէ գօտիկ կապի և ուրիշ ծառան դառնայ: Աւելի լաւ է ձեռքերով

կիր շողախել, քան թէ ի նշան սարկութեան՝ այնք կրծքի վրայ դարսել: Աւելի լաւ է մի կտոր հացով բաւականանալ, քան թէ ստրկաբար մէջքը կրացնել:

Գ. Բարսիբանց

ՍԵՐԳՆ ՈՒ ՎԵՐՊԵՐՈՒՄ

Վաշխատուի տան անկիւնում, Մարդը ուսույն էր լարել. Վաղորց էր նա այդտեղ ապրում, Եւ ոչ որ չէր նրկատել:

Ի՞նչպէս եղաւ. մի օր յանկարծ, Վաշխատուն այդ նրկատեց. Ժառայի վրայ խիստ բարկացած՝ Իսկոյն քանդել հրամայեց:

Ո՛ւհ զգեիք դու արարած, Ասաց սարդին վաշխատուն, Չրիակեր ու անգործ քնկած, Ժրծում ես այլոց արին:

Նմաններիս, ասաց սարդը, Չեմ հասցրել երբէք վնաս. Հասկացել եմ նրանց դարդը Ու չեմ եղել մէկին ասա:

Բախոօ

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ՂԱԶԱՍԵՑԻՆԵՐԻ ՀՄԱՐ

Էն տարին որ մեր Ղզախու մհալումը մուրեկը, էդ հացի քաղին ցորեն չիմ կերել էր, Շուլաւերցոնց կինի արաղը բոլէր, էդ տարին, քորաղագա, գորմած Ֆոքի Մատոնց Սարբէզը, Շարուկշարուկենց Սարբիսը մչա խմում են որ տառնում են Ղառջառեցի փոշտալիօն, հէնց էդ տարին տեսայ որ ըրեխէքը սովից պաի հլէ ըմբակիտուկ ըլեն, ասի՛ ա Ալէքսան, քըմատագ, արի գնանք դարբուութիւնի, ցորենից մորենից, մի քանի շահի բիտի հըւաքենք պերենք մեր էս կտորւած քիւլֆաթին մի ճար աւնենք, թէ ոչ էս ծմեռ կտորեն իւղատար կլին:

Ալէքսանը ասեց, դէ ուստա Ղան գիղամ ոչ, դէ էնա որ ասում ես՝ գնանք: Դէ որ ըտենց ա ասի, եաւաշ գնամ մեր պըպական պղը պիրեմ. գնացի մարաքիցը մեր պըպական սաղը պիրեցի, ուղեցի սընգսընգոցը գձեմ փորը, տեսա, յաղաթիլեր սաղի փչէնին բոշացել ա. ասի ա Ալէքսան, էս սաղը մարաքումը մչա մնացել ա, որ փչէնին բոշացել ա, տար մի սաթ Ասլըխաննց հարսին տու, ասա ուստէն ասեց մի էս սաղի փչէնին պընգըցու: Ասլըխանի հարս որնին Ալէքսանի ձեռիցը առել էր սաղը փչէ ընեց էր պընգըցրել ոնց որ տէրտէրի երեմի կաշի: Մին էլ էն տեսնիմ Ա-

լէքսանը սաղը պիրեց, վեր կալայ ձեռս որ սընգսընգոցը գձեցի մի փորը մեր՝ Անդոնց ախշիկը մաթ մնաց: Գրե՛լ զանազան ճեշաքեցի պըրձայ, ըժում եննա ասի մեր Սըւը կեղըցի հարսին, ասի ա՛ Քեանգեաուրուի ախշիկ, ասի հլէ միսաթ գնա, հանդիցը մեր ծին պի:

Էն որ ծին, ասամ:

Ասի էն ծին որ, ճակատը դաշխա, բըլը մի թիղ, ըռանգը ոսկի, եօրղա, ոնց որ հլէ ս. Մակարայ քամին, չորս ոտը քէչուտ, հաքին կտրած, կուղին. պոչն երգան կտրած, մի աչքով պաց, ճուխտ աչքով քոս, սաղը ու լէնքը մի գազ՝ ոսկորնին կանգառ, միւլէլ էլ ցից ցից, էն որ ձնապարին ծի չի ըլում ամենիցը առաջ ա վազում, ամա ցաքուտներումը վեր ընգնում, սարբուումը թոչում ա, ամա թվոլիցը անջաղ ա դուս կալի, սատկածը քաըը կարու տեղ կուտեր, թէ որ ատամնի ունենար, էտ անկէքը խոմ ծի չի, մի քեօչլան ուաշ ա, ամա էն ա որ փորը մխէլի նի պըւծած ա: Մին էլ տեսնիմ մեր Քեանգեաուրուի ախշիկը ասեց՝ այ աղբաթը խէք, դէ էլ ի՞նչ էս էտքան էրգէն բարակ թարիֆ անրմ. դէ էն ա, ասա գնա Բրանեցի Ամիր Աղին պի, պըրձաւ դընաց: Ասի հմ, հլէ հէնց էտ ա, գնա պի:

Հարը գնաց ծին պիրեց, չուլ ու չափուտա դըրնք վըէն, նի ըլա ծին, Ալէքսանին էլ ասա թարքս, Ասծու անումը տըւինք յղու ըլանք դրա Շուլաւէր: Ճընապարին մի կեղի մէջ մանգլիկ արինք. ըռաւտը լիսաղէմին հլէ վեր կացանք թէ չէ՛, ասի՛ ա Ալէքսան, քըմատագ, գնա ծիան աղը տու, մի տես պղաքը դարման կմ, թէ ոչ. գնաց եկաւ թէ՛ ուստա, բա ասիլ չես տարմանը կա, ծին կա ոչ: Վայ Ալէքսան, ասի, ըմբակիտուկ ըլես դու, բա էս ոնց ա ըլել, որ ծին տարել են, տարմանը թողել: Վայ է, աղբաթը խեք ըլի որ դու ես, դէ էն ա ծին տանողը տարմանն էլ հըլբաթ մի օր կտանի էլի:

Դէ որ ըտենց ա ասի, դէ վէ յղու ըլենք՝ գնացինք մերին մի-մի փոնըլի դպնանակ կարեցինք, կալանք ձեռներիս յղու ընգանք: Արը խելի պըցրացել էր, հլէ էն ա հասա հասաինք Սանահնայ ձորը, մին էլ տեսնիմ մեր Սոսի աղէն քեօչլան ծի նստած գալիս ա. հէնց ինձ տեսաւ, ասեց՝ աղա ուստա, բարաչողում, էդ ոնց ա որ փիաղա էք: Ասի՛ ա Սոսի աղա, բա չես ասիլ մենք տուն տնաքանդ ենք ըլել, մեր ծին կիւղացան: Աղա ծիտ ինչ հանգի ծի էր: Կլիխտ դուրբան, ա Սոս, աղա էլ մի ասի (սխաւում է գովել): Աղա, ասեց, դէ որ ըտենց ա, գնացէք մովրովի կուշտը, մովրովը էն ա պըլտոնումը բոլթօ ա անում, նրա տղի աւնըմը Չըզաբէգ ա, վըէն մի լաւ հաղ կապեցէք, ծեր ծին կըլթանայ, կտա ձեզ՝ Լախնց թուշ գնացինք մողրովին, դորթ որ մողրովը պըլտոնումը բոլթա էր անրմ: Սաղը կալայ ձեռս, փչէնին պընգըցի, սընգսընգոցը գձեցի փորը, ձէնս գձեցի քեալէս ասի. այ մանրմ բաշըմ, ասնըն Չըզաբէգա

ԸՆԹԵՐՑԱՍԵՐԸ ԱՄԱՌԱՆՈՑՈՒՄ

Յարմար տեղ է գտել, որ ոչոր իրեն չխանգարեն.

զուրբան էլա, մանրմ հունարլի աթրմ օղ-
 րէիփալար, կլիտ մեանիմ թափ մանա
 վեր: Ադա ասեց, սանըն աթն նա թահր
 հունարը վարիղի: (Այստեղ նորից կրկնում
 է գովասանքը):

Ադա ասեց, օ աթոյմամիշ, օ բըզըմ
 Ռոստամ Չալըն ուշի օլմիշ. շուռ էկաւ
 գեաղէն ասեց. ա Մաշլում գնա թվոլիցը
 մի ծի պեր, սուռ ուստին, սա լաւ աշուղ ա:

Գեաղէն գնաց թվոլիցը մի ծի պերեց,
 սեսայ իմ ծին չի, ասի ա բաշնդա գօնում,
 ախըր էս իմ ծին չի, իմ ծին լաւ ծի էր
 (սկսում է ըստ առաջնուն գովել): Ադա ա-
 սեց չոխ տանըմա էրմանի օղուլ էրմանի,
 ինդի բաշն քեսասարամ: Տեսայ որ զըզազա-
 ծա մեր քարւարա գզրի դայղի, ասի՝ ա
 Ալէքսան ես դասըղի չիմ ու չում են անում
 համա դու նօխտակոթիցը դայիմ չաթի: Ռնց
 որ ըլաւ հըլեաթից տուս էկանք, նստեցինք
 ծին գնացինք թուշ Շուլաւէր: Գնացինք մի
 տան վեր էկանք. սազըս կալա ծեռս, փչէ-
 նին պընդըրի սընգաընգոցը գծեցի փորը.
 մին էլ էն տեսնիմ սեակոլոլ մի կնիկ դուս
 էկաւ ասեց, ուստա քմատաղ. ըստի ածիլ
 չի ըլի Ասի խի որ: Ասեց կլիսաւորս նոր ա
 մեռել: Ասի, բա որ ըտեց ա, անըմը ասա,
 մի լաւ քիւրղ բայաթի ասեմ: Ասեց՝ անը-
 մը Բիքոր էր:

Ծէնս գծեցի քեալէս ու ասի. Բիքոր
 ջան հէյ Բիքոր ջան, հէյ Բիքոր ջան, հէյ.
 էն որ գնէինք ախպըհարի ծերին նստէինք
 ա Բիքոր ջան, հէյ Բիքոր ջան. զըլզլան
 պկոն փչէինք, ա Բիքոր ջան. քըմբա գո-
 ճէնին պապար-պապար անէին ա Բիքոր
 ջան. հէյ Բիքոր ջան, մենձերը խոմ գի-
 դէին, պատիկներն էլ մաթ մեէին. ծուռտիկ
 կոպալիտ մատաղ, ծակ-ծակ տրիներիտ
 մատաղ, Բիքոր ջան, Բիքոր ջան, Բիքոր
 հէյ հէյ հէյ Բիքոր ջան, էն դից մի պա-
 ուս կնիկ ասեց. վայ է, քու մէրը մեռնի:
 Մին էլ էն տեսնիմ հարսը ծէնը գլուխը
 գծեց ու ասեց (եղանակով), Բիքոր ջան, հէյ
 Բիքոր ջան, հէյ Բիքոր ջան. ըրենէկ էն
 ժօօօրը որ ըլաւօտա ծէքին գնում ինք մեր
 բաղը, մին էէէլ էն տեսնինք մեր գեղի
 զրաղին մի գառած շուն ա գալի, հէյ Բի-
 քոր ջան (թիւ) ասեց ս կնիկ, էս ըլաւ ոչ,
 մենք ըմբռակիտուկ կլինք, գնա մեր զը-
 րարինին, մեր թփանչէն, մեր շըշխանէն,
 մեր բախչէսարայցին պի. էն հաղաղին
 գնացի պիրեցի. (ձայնով) ճոռ կալաւ ձե-
 ուր սըմախար գծեց ոչ, մին էլ էն տեսնեմ
 մեր կոտրած եղանի պոչը մնաց ձեռին վայ
 է Բիքոր ջան Բիքոր ջան վայ:

էն զրաղիցը մի հլուոր ասեց՝ բոլա հար-
 սի բոլա. մչա լաց ըլանք քոռացանք: Հար-
 սը ասեց, ոնց թէ բոլ ա, իւղատար եմ ըլել,
 ոնց թէ բոլ ա ու ասեց: (Ձայնով) Մին
 էէէլ էն տեսնիմ մեր փէթակի տակին մի
 գաղ ա փէյղահ ըլել, (թիւ) գիղամ ոչ, առչ
 ա, գիղամ ոչ գէլ ա, գիղամ ոչ ջընաւար
 ա, ասի ս մարթ, էս ինչ ա. ասեց էս ըլաւ
 ոչ, գնա մեր թվանք ասպարը պի, (ձայ-
 նով) ճոռ գնացի պիրեցի, կալաւ ձեռը

սմախառը գծեց ոչ. մին էլ էն տեսնիմ,
 սկուրքենի տակուրքէնի, պըպըքքենի տան-
 ձըքենի ճղօպրիքենի սրկիլիքենի ծառերը
 կուտրատելով գազը վեր գազը վար
 քմաարերը ճարթ ու փշուր անելով- կորաւ
 գնաց, օշովի գիւմանը լաւ չէր, էլի Բիքորի
 գիւմանը լա, էր, (թիւ) ասեց ա ըմբռակի-
 տուկ ըլէք, իւղատար ըլէք, որ գուք էք,
 (ձայնով) էէէս խոմ սարի ֆորթ ա ըլել
 վայ է, ա Բիքոր ջան, վայ: էն էր ծէնս
 ուղումի գծեմ քեալիս մին էլ գլեմ բա-
 յեաթ քիւրղին հլուորը թողաց ոչ, ուստա
 ասեց էլ բոլա. մեղանըմ հարաքեաթ մնաց
 ոչ, Հըզարծինը սիրես բոլ ա՝ գնաց մի սօ-
 մար ցորեն դուս պիրեց ածեց, ծիւ թորէն
 կիսէն ընգաւ:

Գիւրբաս

—Պարոն, չէ՞ որ դուք «արեցողութեան դէմ
 մաքառող հասարակութեան» անդամ էք. բայց ինք-
 ներդ օղի էք խմում:
 —Այո, միայն ես տկարութեանս պատճառով եմ
 գործածում:
 —Ի՞նչ է ձեր տկարութիւնը:
 —Ճշմարտան սասած, ես ինքս էլ չգիտեմ. ամեն
 առաւօտ գլուխս ճարում է:

Անտառայրիկ 69
 202 000 000 33
 —Երևի ձեր անտառում: այսպիսի կրօնավի գի-
 շերները շատ բախտաւոր դոյգեր են զբօսում:
 —Այո, սակայն նրանցից շատերն էլ—շատ ան-
 բաղղ հեռականքների են հասնում:
Լիլիպուտի

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՐՍԵԸԺ Է յունիսի 19—20-ին
 ՄԻ ՁԵՌԱԳԻՐ ԲՐՕՇԻՐ
 Մ Ա Ր Ի Կ
 «ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՌ ԼԻԱՆ»
 Գտնողին խնդրում են թողնել «Մաթարա-
 լա»-ի խմբագրատանը, գոհացուցիչ վար-
 ձատրութեամբ: 10—3

ԲԺՇԿԱՊԵՑ

Ա. ԲԱԲԱՅԵԱՆ

Հիւանդներ ընդունելու է, ըստ
 սովորութեան մայիսի 25-ից մին-
 չի սեպտեմբ. 10
 Կ Ի Ս Լ Ա Վ Օ Դ Ս Կ Ո Ւ Մ
 ՕՏԵԼ ԲԵՇՏԱՌԻ
 (օ. մ.) 20—20

АТРПЕТЪ

1. **Мамед-Али-Шах**
 Народное движение въ Персіи **ЦѢНА 1 РУБ.**

2. **Рахим-Хан**
 Смуты въ Персіи **ЦѢНА 20 КОП.**

Во всѣхъ книжныхъ магазинахъ. 10—9

Նորագոյն նկարներով հսկայական քանակով

ՍՏԱՅԻԱԾ Է

Ե. Յ. Ծ Ա Տ Ո Ւ Ր Ե Ա Ն Ի

Գ Է Պ Օ Յ Ո Ւ Մ

որտեղ և վաճառուում է գործարանային գներով:

Թիֆլիս, Գիօրցովսեա փողոց: 50—3

ՀԱՅԿԵՆԻ
ՔՈՆՍՏԱՆՍՏԱՆ

Գիւղերում

Զարդաներում